

ISLOM DININING AYOLAR HAYOTIDAGI O'RNI

Mamirova Dilnura O'tkir qizi

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi TATU Samarqand filiali "Kompyuter injinering"
yo'nalishi talabasi.*

Tugalova Hayitgul Erkin qizi

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi TATU Samarqand filiali "Kompyuter injinering"
yo'nalishi talabasi.*

Annotatsiya: *Ushbu maqola asosan dinning tarixiy shakllari, dinimizning o'ziga xos bo'lgan xususiyatlari, undagi asosiy g'oyalar to'g'risida aytib o'tiladi.*

Kalit so'zlar: *din, fiqh, insonparvarlik, dunyoviy, diniy, imon, insoniylik.*

KIRISH

Dunyodagi eng yirik va nufuzli dinlardan biri bo'lgan Islom ayollar hayotiga katta ta'sir ko'rsatadi. Islom dini ayollarning jamiyatdagi o'rniga katta e'tibor berib, ularga islomdan oldingi jamiyatlarda mavjud bo'lmagan ko'plab huquq va imtiyozlarni bergan. Shunga qaramay, Islomdagi ayollar huquqlarining qanchalik ko'pligi va ularni qanday talqin qilish va amalga oshirish kerakligi haqida bahs va munozaralar davom etmoqda.

Islom dinining ayollar hayotidagi o'rne murakkab va ko'p qirrali mavzu bo'lib, u keng ko'lamlil madaniy, ijtimoiy va tarixiy omillarni o'z ichiga oladi. Islom, din sifatida, uning izdoshlari, ham erkaklar, ham ayollarning hayotini shakllantiradigan yo'l-yo'riq va tamoyillarni beradi. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, islomning talqini va amaliyotlari turli mintaqalar, madaniyatlar va individual e'tiqodlarda farq qilishi mumkin.

1. Tenglik va huquqlar: Islom erkak va ayolning ma'naviy qadriyatlarini bo'yicha teng ekanligini va Xudo oldida teng javobgar bo'lishini o'rgatadi. Ikkala jins ham hurmat, qadr-qimmat va huquqlarga teng darajada loyiq deb hisoblanadi. Islom ta'limotida ayollarga nisbatan adolat, mehr-oqibat va insofning muhimligi ta'kidlangan.

2. Hayo va kiyinish: Islom erkak va ayolni hayoga chorlaydi. Kamtarlik tushunchasi turli madaniyatlarda va talqinlarda farq qiladi, lekin u odatda kamtarona kiyinish va ortiqcha ziynatdan qochish g'oyasini ilgari suradi. Ayollar uchun bu ko'pincha tanani, xususan, sochni va ba'zan yuzni hijob, niqab yoki boshqa oddiy liboslar bilan qoplashni o'z ichiga oladi.

3. Oila va nikoh: Islom oila birligiga ahamiyat beradi va er va xotin o'rtasidagi muvozanatli munosabatlarni targ'ib qiladi. U nikohni sheriklik va nasl berish vositasi sifatida rag'batlantiradi. Islom dini nikoh, ajralish, er-xotinning huquq va majburiyatlari bo'yicha ko'rsatmalar berib, oilada o'zaro hurmat, muhabbat va qo'llab-quvvatlashni o'rnatishga qaratilgan.

4. Ta'lim va ilm: Islom ilm egallashni erkak va ayol uchun asosiy qadriyat sifatida ta'kidlaydi. Tarixan musulmon ayollari ilm-fan, fan va san'at kabi turli sohalarda muhim rol o'ynagan. Islom ta'limotlari ilm olishga intilishni targ'ib qiladi va ayollarni butun umri davomida ilm izlashga undaydi.

5. Ijtimoiy va qonuniy huquqlar: Islom ayollarning jamiyatdagi huquqlarini tan oladi va himoya qiladi. Bular mulkka egalik qilish, tadbirkorlik bilan shug'ullanish, ish qidirish, jamoat hayotida ishtirok etish huquqini o'z ichiga oladi. Shariat deb nomlanuvchi Islom qonuni ayollar uchun adolat va adolatni ta'minlash niyatida meros, qonuniy shartnomalar va boshqa masalalar bo'yicha ko'rsatmalar beradi.

Shuni tan olish kerakki, islom ta'limotlarining talqinlari juda xilma-xil bo'lishi mumkin va madaniy amaliyotlar va ijtimoiy normalar ushbu tamoyillarni amalga oshirishga ta'sir qilishi mumkin. Shuning uchun Islomning ayollar hayotidagi roli turli jamoalar va mintaqalarda sezilarli darajada farq qilishi mumkin

Islom ayollarga ilgari islomdan oldingi jamiyatlarda mavjud bo'lmagan qonuniy huquq va himoyalarni ham taqdim etadi. Masalan, Islom shariatiga ko'ra, ayollar mol-mulkni meros qilib olish, aliment olish va nikohda o'z so'zini aytish huquqiga ega. Qolaversa, Islom dini hayo tushunchasiga katta ahamiyat berib, erkak va ayolni kamtarona kiyinishga, o'zini hurmat va hurmat bilan tutishga undaydi.

Ushbu huquqiy va ijtimoiy himoyalarga qaramay, Islom jamoatida ayollar huquqlarining qanchalik ko'pligi va ularni qanday talqin qilish kerakligi haqida bahslar davom etmoqda. Islom huquqining ba'zi konservativ talqinlari ayollar uchun mavjud imkoniyatlarni cheklashi va ularning jamiyatda to'liq ishtirok etish qobiliyatini cheklashi mumkin. Biroq, gender tengligi va ayollarning imkoniyatlarini kengaytirish tarafdori bo'lgan islom qonunlarining ko'plab ilg'or talqinlari ham mavjud.

Islom dini, insoniyatning huquq va erkinliklarini, yomonlikka qarshi kurashni, ijtimoiy adolatsizlik va zo'ravonlikga qarshi kurashni rag'batlantiradi.

Islom dini insonlararo munosabatlarda adolat va rahmatga e'tibor beradi, islomiy ma'rifat va o'qitish uslubi shaxsiy rivojlantirishga va umumiy ijtimoiy ma'naviyatni yanada oshirishga yordam beradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Diniy imon bilan birga inson tajribasi, bilimi tufayli yuzaga kelgan dunyoviy imon ham bor. Dunyoviy imon mazmunini olam va odam haqidagi so'nggi ikki yarim ming yil mobaynida kashf etilgan ilmiy-falsafiy bilimlar, mehnat ahlining to'plagan hayot tajribasi, ijtimoiy xotirasi, turli-tuman udumlar, urf-odatlar, rasm-rusumlar, an'analar va ular zamiridagi bilimlar tashkil etadi.

Imonni faqatgina tarixiy qadriyatgina emas, balki hozirgi kunimizda ham inson kamolotiga bevosita daxldor bo'lgan ma'naviyat deb qarashimiz lozim. O'zbekiston mustaqilligini mustahkamlashga hissa qo'shayotgan fuqarolarning imoni mustaqillik ishiga fidoyilik, millatparvarlik, vatanparvarlik, baynalminalchilik, porloq

kelajakka ishonch, davlatimiz ramzlariga sadoqat, milliy g'urur va iftixor tuyg'ularini o'zida tarbiyalash, ishbilarmonlik, yangi ahloqiy qadriyatlarni o'zida namoyon etishidan iborat

XULOSA

Islom dinining xulosasi, insoniyatga xizmat qilish, xayr-salomatlik, tinchlik, obro'ni saqlash, muhabbat, hurmat va insoniyatni yuqori qadriyat qilishdir. Islom diniga muvofiq amal qilish uchun, Qur'on va Sunnatdan ko'proq ta'lim olish, shaxsiy taqvolar va amallar bilan hayot olib borish kerak. Islom dinida insonning maqsadi, bu dunyoda va kelajakda xayr-salomatlik va tinchlikka erishishdir. Islom, butun insoniyatga qarshi yopiq, ijtimoiy va shaxsiy zulm va zulmdan saqlash uchun ham katta ehtiyoj ko'rsatadi. Islom, insoniyatga huzur va tinchlik, xushmuna va baxtli hayot va kelajak uchun umid va yorqinlik bermoqda yordam beradi.

ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida,
2. Qadimgi Arabiston va ilk islom (1-kitob: Johiliya asri),
3. Ruhiiy ma'rifat ilmiy-metodik jurnali, 2021(06),143-152b
4. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Islom>

